

การพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

นางสาวศิริพร วิริยะปัญญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0770-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF PRACTICAL INTELLIGENCE IN LAW OF
THE UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS BY USING SOCIAL CONFLICT
RESOLUTION TRAINING MODEL BASED ON
CONSTRUCTIVIST APPROACH

Miss Siriporn Viriyabuncha

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Psychology

Department of Foundations of Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0770-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

โดย นางสาวศิริพร วิริยะบัญชา

สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา

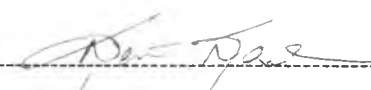

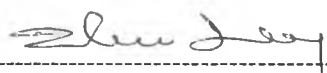
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

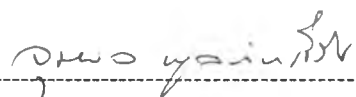

----- คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม)

----- อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

----- กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน)

----- กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีราชา เจริญพานิช)

ศิริพร วิริยะบัญชา : การพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิด
คอนสตรัคติวิสต์ (A DEVELOPMENT OF PRACTICAL INTELLIGENCE IN LAW OF THE
UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS BY USING SOCIAL CONFLICT
RESOLUTION TRAINING MODEL BASED ON CONSTRUCTIVIST APPROACH)

อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม อ. ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.ประสาร มาลากุล
ณ อยุธยา. 503 หน้า. ISBN 974-03-0770-1

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
ทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อการพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม 3) ศึกษาตรวจสอบประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 86 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น
กลุ่มทดลอง 43 คน และกลุ่มควบคุม 43 คน นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการสอนตามรูปแบบการฝึกทักษะการ
แก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติ
นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้รับการสอนคาบละ 50 นาที เวลา 11 คาบเท่ากัน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยคือ (1) แผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (2) แบบ
ทดสอบเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย ประกอบด้วย (2.1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเนื้อหา (2.2)
แบบทดสอบการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม (2.3) แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มและเดี่ยว (3) แบบประเมิน
ความพึงพอใจต่อการสอนของนักเรียน (4) แบบแสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อความสำคัญจำเป็นของ
กฎหมาย (5) แบบรายงานการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายที่เกิดจากการสร้างความรู้และประสบการณ์ในการ
เรียน และ (6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการสอนของครู การวัดเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายมีทั้ง
ก่อนและหลังการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

(1) การใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
มีผลต่อการพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียน โดยที่คะแนนเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้าน
กฎหมายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าเฉลี่ย
ของคะแนนพัฒนาการ ประมาณร้อยละ 25.94 ของคะแนนเต็ม

(2) คะแนนเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่ม
ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ประมาณ
ร้อยละ 17.93 ของคะแนนเต็ม

(3) รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีความ
เหมาะสมต่อการพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย และสามารถเพิ่มประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน
ได้

๗-664

ภาควิชา.....สารัตถศึกษา.....
สาขาวิชา.....จิตวิทยาการศึกษา.....
ปีการศึกษา....2544.....
ลายมือชื่อนิติดี .....ศิริพร วิริยะบัญชา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4184939427 : MAJOR EDUCATIONAL PSYCHOLOGY

KEYWORD : PRACTICAL INTELLIGENCE / SOCIAL CONFLICT RESOLUTION / CONSTRUCTIVIST / LAW
 SIRIPORN VIRIYABUNCHA : A DEVELOPMENT OF PRACTICAL INTELLIGENCE IN LAW OF
 THE UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS BY USING SOCIAL CONFLICT RESOLUTION
 TRAINING MODEL BASED ON CONSTRUCTIVIST APPROACH. THESIS ADVISOR : ASSIST.
 PROF. SUWATTANA SUWANNAKHETNIKOM , Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF.
 PRASARN MALAKUL NA AYUDHAYA, Ph.D. 503 pp. ISBN 974-03-0770-1

The purposes of this research were : 1) to study the effect of using social conflict resolution training model based on constructivist approach for development of practical intelligence in law of the upper secondary school students, 2) to compare the effect of training model between experimental group and control group, and 3) to examine the effectiveness of training model. The sample consisted of 86 Mattayom Suksa Four students of Department of General Education, Bangkok. They were divided into two groups: an experimental group and a control group, comprising of 43 students in each group. The experimental group was taught by using social conflict resolution training model based on constructivist approach for a session of 50 minutes in each period, 11 consecutive periods for a duration of six weeks. The control group was taught by regular classroom teaching. The instruments for data collection were (1) Social Conflict Resolution Training Model Based on Constructivist Approach, (2) the practical intelligence tests composing of, (2.1) a knowledge comprehension test, (2.2) a social conflict resolution test, (2.3) and the behavioral observations of individual and group practices forms, (3) the evaluation forms of students learning satisfaction, (4) the forms of students' attitude towards the necessity of law, (5) the report of legal opinion which was constructed by an individual student, and (6) the evaluation forms of teachers in teaching satisfaction. The practical intelligence in law were tested before and after the treatment. Analysis of data were done by t-test, as well as the content analysis.

The results were as follows:

- 1) The using social conflict resolution training model based on constructivist approach effected on development of practical intelligence in law. The students in the experimental group had statistically higher posttest scores on the practical intelligence than those of the pretest scores at the significant difference level of .05. The mean score of development was about 25.94 % of total test scores.
- 2) The students in the experimental group had statistically higher posttest scores on the practical intelligence than those of the control group at the significant difference level of .05. The mean score of the experimental group was higher than the control group about 17.93% of the total test scores.
- 3) The social conflict resolution training model based on constructivist approach was appropriate to develop a practical intelligence in law and increase of the students' learning effectiveness.

Department...Foundation of Education.....
 Field of Study...Educational Psychology .....
 Academic year...2001.....

Student ' s signature.....

Advisor ' s signature.....

Co-Advisor ' s signature.....

Siriporn Viriyabuncha

Suwattana Suwannakhetnikom

Prasarn Malakul Na Ayudhaya

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำทางวิชาการแก่ผู้วิจัย ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน และรองศาสตราจารย์ ดร. ศรีราชา เจริญพานิช คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้เป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้พิพากษากรีกเกียรติ พุทธสถิตย์ รองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณณี ไชยอำพร และ ดร. บุญเลิศ คำปิ่น ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยที่ให้ความกรุณาและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้เครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณอาจารย์ไตรรัตน์ สุทธเกียรติ หัวหน้าหมวดสังคมศึกษาและอาจารย์เรียงศักดิ์ ทองอยู่ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนตำราวิชา สังคมศึกษา ส 402 และเอกสารประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรินทร์ แสงสวัสดิ์ ดร.วรรณวิภา สุทธเกียรติ คุณอสิสร ศรีบุญวงษ์ คุณโฆษิต จตุรัสวัฒนากุล และคุณปริชญ์ญา ขาวผ่อง ที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดาที่ท่านให้ความรักและความห่วงใย ตลอดจนครู อาจารย์ในทุกระดับการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยตั้งแต่ประภมจนถึงปัจจุบัน ซึ่งท่านทั้งหลายที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีส่วนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ศิริพร วิริยะบัญชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปประกอบ.....	ฉา
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	11
1.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	12
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
1.6 คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	12
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
1.7.1 ด้านวิชาการ.....	15
1.7.2 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์.....	15
บทที่	
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเขาวนปัญญาเชิงปฏิบัติ.....	17
2.1.1 ทฤษฎีเขาวนปัญญาตามแนวคิดด้านการประมวลข้อมูล (Information Processing).....	17
2.1.2 ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory).....	22
2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychology).....	27
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง.....	31
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา.....	31
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	38
2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist).....	42
2.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ	48
(Cooperative Learning Theory)	
2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบอภิปราย (Discussion Method)	51
2.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Method).....	54
2.3.5 การสอนแบบการแสดงบทบาทสมมุติ (Role-Playing Method)	56
2.3.6 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบสอบสวนเชิงนิติศาสตร์	59
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม	
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	62
2.4.1 งานวิจัยในประเทศ.....	62
2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ.....	65
2.5 รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม.....	71
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	
2.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม.....	72
ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	
2.5.2 การดำเนินการของรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง.....	77
ทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	
2.5.3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้.....	80
2.5.4 สรุปลักษณะประกอบของรูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหา	
ความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....	81
บทที่	
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
3.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง	87
3.3 แบบแผนการทดลอง (Experimental Design).....	87
3.4 การดำเนินการทดลอง.....	88
3.4.1 ระยะเวลาการทดลอง	88

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4.2	ระยะดำเนินการทดลอง.....89
3.4.3	ระยะหลังการทดลอง.....94
3.5	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....94
3.5.1	แผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....94
3.5.2	แบบทดสอบของการวัดที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามสมมุติฐานการวิจัย เพื่อวัดตัวแปรตาม.....99
3.5.3	แบบประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....105
3.6	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....112
3.7	การวิเคราะห์ข้อมูล.....113
บทที่	
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....117
4.1	ผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติ ด้านกฎหมายของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....118
4.2	การเปรียบเทียบผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึก ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการฝึก.....120
4.3	ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์.....123
บทที่	
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....139
5.1	สรุปผลการวิจัย.....143
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....146
5.2.1	การอภิปรายผลของกระบวนการใช้รูปแบบการฝึกทักษะ.....146
5.2.2	การอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....152

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	161
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ.....	161
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	163
รายการอ้างอิง.....	165
ภาคผนวก.....	179
ภาคผนวก ก. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	180
ภาคผนวก ข. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	185
ภาคผนวก ค. ตารางแสดงข้อมูลโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย.....	186
ภาคผนวก ง. เอกสารคู่มือการพัฒนาเยาวชนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....	188
ภาคผนวก จ. แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคลและรายกลุ่ม	456
ภาคผนวก ฉ. ขั้นตอนในการสร้าง แผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาคความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ แบบทดสอบเยาวชนปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย และแบบประเมินความคิดเห็น.....	465
ภาคผนวก ช. ประเมินประสิทธิผล	468
ภาคผนวก ซ. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	483
ภาคผนวก ฌ. ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายที่เกิดจากการสร้างความรู้และ ประสบการณ์ในการเรียนของกลุ่มทดลอง.....	495
ประวัติผู้วิจัย.....	503

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	30
แสดงการเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของแนวคิดทฤษฎีและประยุกต์ สู่การพัฒนาชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติ.....	30
2.2	38
ตารางแสดงการเปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ของหลักการเรียนรู้ และหลักการสอน.....	38
2.3	47
แสดงวิธีการเรียนรู้ การสอน บทบาทของครู บทบาทของเพื่อน บทบาทของผู้เรียน ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)	47
2.4	77
กรอบทางจริยธรรมตามกฎหมายอันเป็นค่านิยมทางสังคมพื้นฐาน (basic social values) ที่ประเทศทั่วโลกยอมรับ	77
3.1	87
แสดงการวัดกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขการทดลอง.....	87
3.2	91
ความแตกต่างระหว่างการฝึกทักษะตามขั้นการฝึกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	91
3.3	92
สรุปใบงานแต่ละประเภท รวมจำนวน 25 ใบงาน.....	92
3.4	107
ตารางแสดงข้อที่ปรากฏในแบบประเมินประสิทธิผลการสอนแบ่งตามลักษณะ แต่ละด้าน.....	107
3.5	116
สรุปการประเมินผลการเรียนเพื่อการพัฒนาชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย	116
3.6	116
แสดงวัน เวลาในการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มในระยะเวลา 1 สัปดาห์.....	116
4.1	118
ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของคะแนนชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติ ด้านกฎหมายของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลองที่เป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคน	118
4.2	119
ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ของคะแนน และค่าการพัฒนาชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติ ด้านกฎหมายของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองโดยแบ่ง ตามตัวแปร.....	119
4.3	120
ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ของคะแนน ชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	120
4.4	121
ผลการเปรียบเทียบคะแนน และผลการพัฒนาชาวน้ำปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย ของค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยของคะแนนและค่าการพัฒนาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5 ผลการเปรียบเทียบเขาวนัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยแบ่งตามตัวแปร	122
4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที่ (t-test) ของคะแนนการประเมินความพึงพอใจต่อผลการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	124
4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจต่อผลการสอน และค่าที่ (t-test) ของคะแนนรายข้อตามด้านที่พิจารณาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	124
4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที่ (t-test) ของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย	127
4.9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็น และค่าที่ (t-test) ของคะแนนรายข้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในแบบประเมินความคิดเห็นก่อนและหลังเรียนเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย	128
4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ของคะแนนการแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมายในการสร้างความรู้จากความรู้ที่ได้เรียนโดยรายงานในกระดาษโปสเตอร์ขนาด A4 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง	130
4.11 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นรายข้อ และความหมายของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการสอนของนักเรียนกลุ่มทดลอง	131
4.12 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นรายข้อ และความหมายของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการสอนของนักเรียนกลุ่มควบคุม	133
ค.1 แสดงจำนวนบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษาและเพศ	186
ค.2 จำนวนนักเรียนจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2542	186
ค.3 แสดงจำนวนนักเรียนจำแนกตามรายได้ผู้ปกครองต่อปี ปีการศึกษา 2542	187
ง.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายกับจุดประสงค์วิชา ส 402 สังคมศึกษา	207
ง.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษากับจุดประสงค์วิชา ส 402 สังคมศึกษา (เฉพาะเนื้อหาความรู้ด้านกฎหมาย)	207

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ง.3	แผนการฝึกทักษะวิชาสังคมศึกษา (ส 402) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะความรู้ ทางกฎหมาย.....209
ช.1	ตารางแสดงค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเขาวนัปัญญาเชิงปฏิบัติ ด้านกฎหมายแบบปรนัย 50 ข้อ 484
ช.2	แสดงการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นในการสังเกต แบ่งแยกตามพฤติกรรม การทำงานเดี่ยวแต่ละด้านระหว่างผู้วิจัยและครูผู้สอน 485
ช.3	แสดงการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นในการสังเกต แบ่งแยกตามพฤติกรรม การทำงานกลุ่มแต่ละด้าน ระหว่างผู้วิจัยและครูผู้สอน 486
ช.4	ผลของคะแนนและผลการพัฒนาความสามารถเขาวนัปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายของ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยของคะแนน และค่าการพัฒนาของกลุ่มทดลองระหว่าง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....487
ช.5	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test) ของคะแนน ความคิดเห็นของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแบบประเมิน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย 487
ช.6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test) ของคะแนน ความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็น ของกฎหมาย 488

สารบัญรูปประกอบ

รูปที่		หน้า
2.1	กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม.....	23
2.2	โครงสร้างของกระบวนการแก้ปัญหา.....	33
2.3	ระบบการจัดการเรียนการสอนของ ทิศนา แจมมณี (2534).....	40
2.4	ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนของครูของเขาวดี วิบูลย์ศรี (2539).....	42
2.5	บันไดสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเขาวดีปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายโดยใช้ รูปแบบการฝึกทักษะการแก้ปัญหาคความขัดแย้งทางสังคมตามแนวคิด คอนสตรัคติวิสต์.....	79
2.6	สรุปองค์ประกอบของรูปแบบและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา เขาวดีปัญญาเชิงปฏิบัติด้านกฎหมายโดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง ทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....	84
ฉ.1	แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาคความขัดแย้งทางสังคม ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์.....	465
ฉ.2	แสดงขั้นตอนการสร้างและประเมินคุณภาพของแบบทดสอบเขาวดีปัญญา เชิงปฏิบัติด้านกฎหมาย.....	466
ฉ.3	แสดงขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และการประเมินความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของกฎหมาย.....	467